

ГОДИНА I.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 74.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО.
— ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

МАКСИМ ЦРНОЈЕВИЋ.

Трагедија у 5 чинова, с певањем, написао др. Лаза Костић, за позорницу удесио А. Хаџић,
музика од А. Максимовића.

(Наставак.)

Зар мачем мислиш опршнути јад,
Што божја рука мачем усече,
И божја само милост односи?
Бесомучниче! Доле, доле мач!

Иво.

Бесомучник! Шта? Ја бесомучник?

Јевросима (грлећи Максима.)

Не бој ми се, не бој се Максима!
Не дрећи, сине, мајка ти је ту!

Иво (испусти мач.)

Шта? Не бој се, не дрећи Максима!?
Је л' Максим то? Је л' збиља Максим то?
Бесомучниче, лажеш, то је лаж!
Јер лаж је црна, мој је Максим бео!
Јер лаж је гадна, мој је Максим леп!
Та лаж је то, та ти си црна лаж!
Је л' била лаж још мати истине?
А јеси л' истина, ово ти није син,
Већ лаж си ти, а лаж ћу убити!

(Напада мачем на Јевросиму.)

Максим.

Не бој се, мајко, Максим ти је ту! (Иви.)
Е лаж је дакле, није истина!
Ја нисам Максим, нисам бабин син,
Ја нисам Максим, удри мене, де!
Што дрећеш? Проби, сеци, ударај!
Ја нисам Максим, удри мене, де!

Иво (опет баца мач.)

Ох, Боже благи, да ли си ти благ
Кад мене гониш тако жестоко?
Ох, свемогући, да л' си свемогућ
Кад не можеш повратити ми реч
Што дадох Дужду! Ни то не можеш!

Тек једна реч, тек једна худа реч!
Та једна реч победила нас све:
И моју силу, силу дуждеву,
И лепу срећу мога Максима,
И тебе Бога свемогућег!
Па шта да ради смртан човек ту,
Кад, бесмртниче, и ти малакшеш?

Јевросима.

Шта рече, Иво? Каква, тужан, реч?
Изреци је, изреци за Бога!
Јер страшнија је слутња сад
Нег' сто страха речи божије
Кад громом земљи страх навешћује!
Изреци је, ох, чуј, изреци је!

Иво.

Најлепши јунак, рекох Дужду ја,
Најлепши, рекох ја, у хиљади —
У хиљади сад нема ружнијег!
И нема лепшег цела Латинска —
Сад ружнијег нема читав свет!

Јевросима.

Ох, хвала теби, хвала до Бога!
Што мене речи таком утеши,
Јер слутња моја беше страшнија!
Ох, хвала теби, тешитељу мој!

Иво.

Зар мени хвала, несмисленице?
Зар има душа слутње страшније,
Нег' ова што је црна истина?
Срамота, море, мога имена,
Пред поноситим Дуждем поруга!
Срамота српска, подсеј латински!

Јевросима.

Јест, нужда је, и ја осећам,
И та ми нужда језик везује
И везује ми сваки приговор!

(Отпочинак.)

Милош Обреновић долази

Ко долази? Је л' Обреновић то?
Је л' Милош то? — О, божја милошто!

Иво.

Мој син, мој син! — Та ево сина мог!
Ил' Бог је ваљда раставио лик
Од сушта тела сина мојега,
Да куша само родитељску свест,
За које ћу се јадан машити!
Ох, Милошу, нег буде драг ти лик!
Рођенијег ми тела замение! (Грли Милоша.)

Јевросима.

Ох, хвала теби, вечна промисли
Спасавајући што ми даде знак
У јада мога очајнички мрак!

Јест — Милош нег је, Милош нег је, да,
Младожења у место Максима! (Осталима.)
Па хајде Иво, хајде Милошу,
Да светујемо нужду заједно
Шта чинит' ваља, шта ли, како ли!

(Нуди их да полазе.)

Милош (полазећи.)

Не противим се благом позиву,
Ал' гроза ми је преслушати вас!
Не познајем у души вашој бол,
На челу само видим трагове;
Ја не знам перо, што их написа,
Ал' видим слова, знам их читати,
И сањихми се (осврне се на Максима) слуги писалац!

(Милош, Ива и Јевросима оду.)

Максим.

(У једној руци држи гајтан, о коме виси слика)

Па реци дивна слико, реци ми!
Ох, реци, реци, да л' ме љубиш још?

(Купце је, слика се миче.)

(Наставиће се.)

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Прва представа: „Ни бригеша.“) У недељу 10. децембра почела је наша позоришна дружина зимну сезону у Новоме Саду. Наша се публика зарадовала што после дужег одсуства опет види народно позориште у својој средини и што јој се изнова даде прилика, да пробави своје вечери на пријатан начин у народном позоришту. На жалост нам и ове године смрт отрже једног давнашњег и ревносног члана К. Хаџића, који је од како постоји народно позориште на овој страни делио верно његове добре и зле дане. Слава буди честитом српском имену његовом! Осим њега изгубило је наше позориште још два своја женска члана, а то су: сестре Савићеве, од којих једну, Катицу, изгуби — удајом. Млађа сестра Катица беше својом изврсном вредноћом на позорници и примерним понашањем својим стекла велико поштовање у нашој публици и била би, да је дуже остала, без сумње постала љубимче њезино.

Ми се радујемо свакад, кад се наше глумице удају с позорнице, јер тиме сведоче

најбоље, да су и за кућу и за друштво ваљане као за позорницу, али волели бисмо кад бисмо једном стекли таквих глумица, које би као мушки чланови нашег народног позоришта кадре биле да нађу у вештини глумачкој све што задовољава срце вештаково, те онда и кад би се удавале, то не би било на штету позоришном заводу, као што се то на жалост до сад више пута догађало. Права глумица не сме сматрати позорницу као препоруку за добру удају, и која на то помишља, не ће никад стићи да себе усаврши и уздигне толико, да нађе у уметности накнаду за сва проста грађанска прегоревања.

Управа се као што видимо постарала да изравна ове губитке да не би било сметње у репертоару, и ми јој за то морамо бити благодарни. Лаза Телечки, изврсна глумачка снага наша, опет је члан нашег позоришта, па и ако за сада болестан члан, то се ипак надамо, да ћемо га скорим моћи здрава и весела поздравити на позорници. Осим њега придружише се

нашој позорници још два загревачка члана г. Сајевић и жена му, у жељи, као што чујемо, да се стално настане код нас. Ми не познајемо рад ових чланова на позорници, али њима је предходило леп глас из Загреба и ми се усрдно радујемо том времену, кад ћемо се моћи њему одазвати. Овом је променом на сваки начин добило наше народно позориште и ми очекујемо с правом и боље представе по што беху последње зимне сезоне.

И одбор за грађење позоришта учинио је све могуће, да публици ове зиме буде пријатнија посета позоришта него прошле. Дворана је богато и укусно искићена; позорница је из основе промењена, тако, да се сад завеса и кортине могу дизати у вис;

машинерије за дизање и спуштање саграђене су у мањем облику тачно по бечкој и београдској позорници; седишта се раде и за мало моћи ће публика удобније седети, него до сад. Осим тога довршене су зграде око дворане и смештена је у њојзи гостионица да би посетиоци могли пре и после представе отпочинуту или вечерати. Тако можемо сад према прошлој зими рећи, да имамо цело позориште, и то лепо и удобно позориште.

Циклус представа отпочео се са шаљивом игром „Ни бригеца“ од познатог нашег позоришног писца г. К. Трифковића. О комаду самом, који ће се још један пут представљати, говорићемо опширније у броју што долази.

М.

Д И С Т И Њ И.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

* (Руђин.) Сад је баш изашао: „Руђин.“ Роман од Ивана С. Тургењева. С рускога превео Вл. Арсенијевић и Ђ. (Сликом И. С. Тургењева.) У Новоме Саду, српска народна штампарија, 1872. На мал. 8-ици, VIII, 189. стр. Стоји 60 н. а. вр. Иван Тургењев је за цело један од првих писаца романа и новела у руској књижевности. То му признаје и руски народ и цео изображени свет, који је бар у преводу имао прилике, да се упозна са дивним уметворима његовим. Па не само то, него и Немци, који иначе нису баш издашни хвалом, кад се то тиче нас Словена, не могуше куд ни камо, него признадоше Русу Тургењеву, да заузима и једно од првих места у светској књижевности. „Шекспир у новели!“ — тако рече за Тургењева један немачки критик. Веома добро каже преводилац у свом предговору, да Тургењев износи у својим романима и новелама мане и неваљалштине, које треба поправити, ако се хоће напретка, ако се хоће правог живота. Тургењев уме све тако лепо да прича, тако лепо и живо да опише, да морамо веровати и у оне ствари, које нам иначе изгледају невероватне. Ми све видимо својим очима, чујемо разговоре својим ушима. Те његове особе живе пред нама, те и не помишљамо на то, да о њима читамо само са мртвог назира. Баш у томе сликању особа Тургењев је велик, ненадмашан. Ми препоручујемо нашем читалачком свету „Руђина“, о ком и немачки критичари веле, да је

то један од оних мајсторски израђених карактера, каквих нема сва немачка књижевност.

* (Јадници.) Изашла је нова књига: „Јадници.“ Роман Виктора Игоа с францускога превео Мита Ракић. У Београду у државној штампарији 1872. На 16-ици, 163 стр. Стоји 40 н. а. вр. — Цео ће роман изнети 17 свезака. Сваких 20 дана изаћи ће по једна свеска, а последња свеска донеће имена претплатника, животопис Виктора Игоа и слику његову. Ко се претплати на свих 17 свезака добија их за 6. фр. и то све тврдо укоричене. У „јадницима“ се црта цело стање данашњег друштва; описују се све мане и несреће његове, али се излажу и светле идеје, које га воде, и узвишени узор, за којима оно тежи. Поред обичне материје романске, ту се расправљају филозофска, научна, политична и економна питања, што потресају данашње друштво. А све је то тако сјајно изведено, и тако лако исказано, као што је само кадар Виктор Иго „највећи ђеније што га је произвео овај век,“ као што вели славни Кастелар. Прочитати „јаднике“ значи познати из темеља свет и време у ком живимо, раширити поглед свој, видети безграничност, сватати поводне идеје и правац садање цивилизације, једном реч: значи — образовати себе, — вели веома згодно преводилац у своме позиву на претплату. Мислимо да нам неје од потребе препоручивати нашем свету књигу, која се сама собом најбоље препоручује.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

2. ПРЕДСТАВА

У ПРЕТПЛАТИ 1.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 12. ДЕЦЕМБРА 1872.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ

ПО ДРУГИ ПУТ:

Ж И Б Р И Г Е Ш А .

ЛАКРДИЈА У 2 ЧИНА, ПО ТАЛИЈАНСКОМ НАПИСАО ГЕРНЕР И БЕДИЈЕ, ЗА СРПСКУ ПОЗОРИШНИЦУ
ПРЕРАДИО Е. ТРИФКОВИЋ.

О С О Б Е :

Филип Ђурковић, грунтар	Зорић.
Милица { кћери му	Л. Хаџићева.
Катица {	Л. Маринковићева.
Јулица, сестра му удовица	Ј. Поповићева.
Сима Ђурковић, брат му од стрица	Пешић.
Стеван, син му	Станчић.
Нона Пурило	Суботић.
Бона Пурило, синовац му	Недељковић.
Ивица Кекић, трговац из Славоније	Лукић.
Ватрица, адвокат	Марковић.
Љубица Ђирићева, сироче	Б. Хаџићева.
Драгиња Дражићева, глумица	М. Недељковићка.
Богољуб Божић, богослов	Соколовић.
Арса Станић, слагач	Бунић.
Јован, послужитељ бонин	Рашић.
Андрија, послужитељ Филипа Ђурковића	Божовић.
Слуга	Степић.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне
и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

У среду 13. дец.: „МАРИЈА СТУАРТОВА.“ Жалосна игра у 5 чинова, од Ф. Шилера, с немачког.
— Г. Ј. Сајевићка и А. Сајевић, чланови народног позоришта у Загребу као гости.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 н. а. вр. у српској народној задружној
штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

БОЛУЈЕ: Л. ТЕЛЕЧКИ.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 САХАТА.